

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม รหัส ส๒
๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เวลา ๓ ชั่วโมง

---

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ส ๑.๑ ม.๒/๗ อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ส ๑.๑ ม.๒/๘ อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดเห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สิ่งที่พุทธศาสนิกชนยึดถือและปฏิบัตินอกเหนือจากหลักธรรมแล้ว พระไตรปิฎกและพุทธศาสนสุภาษิตมีส่วนในการหล่อหลอมจิตใจ เป็นแนวให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมที่เที่ยง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ก็จะส่งผลให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๓. สาระการเรียนรู้

๓.๑ ความรู้

๑) โครงสร้างและสาระสังเขปของไตรปิฎก

- พระวินัยปิฎก
- พระสุตตันตปิฎก
- พระอภิธรรมปิฎก
- เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จูฬกัมมวิภังคสูตร

๒) พุทธศาสนสุภาษิต

- กมมุนา วตตติ โลโก
- กลยานการี กลยานํ ปาปการี จ ปापकि
- สุขो पुण्यसुस อุज्जโย
- ปุชโก ลภเต ปุชํ วนทโก ปวิวนทนํ

๓.๒ ทักษะ/กระบวนการ

๑) กระบวนการกลุ่ม

๒) กระบวนการสืบเสาะหาความรู้

๓) แยกหมวดและสืบค้นหลักธรรมพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกตามที่กำหนดให้

๔) วิเคราะห์ผลของกฎแห่งกรรมจากจูฬกัมมวิภังคสูตรในพระไตรปิฎก

๕) วิเคราะห์ถึงสาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขของการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิต :
กมมุนา วตตตี โลโก , กลยาณการี กลยาณํ ปापการี จ ปापกํ , สุขो ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลมเต ปุชํ
วนทโก ปฏิวฺหนํ เป็นหนทางในการดับทุกข์ได้

๖) แก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้ได้

๓.๓ เจตคติ

เห็นคุณค่าการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่นับถือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้
อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย
มีจิตสาธารณะ

๖. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ภาระงาน

- นักเรียนเขียนเรียงความ เรื่อง กฎแห่งกรรม

ชิ้นงาน

- เรียงความ “กฎแห่งกรรม”

๗. การวัดผลและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
- ทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธ ศาสนสุภาษิต	- แบบทดสอบประจำหน่วยการ เรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต	- ผ่านเกณฑ์คะแนน ๘-๑๓ คะแนน ในระดับคุณภาพพอใช้
- วัดจากการเขียนเรียงความเรื่อง “กฎแห่งกรรม”	- เรียงความ “กฎแห่งกรรม”	- ผ่านเกณฑ์คะแนน ๕-๗ คะแนน ในระดับคุณภาพพอใช้

เกณฑ์การประเมินการสอบประจำหน่วยการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต	ทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต คะแนน ๑๖-๒๐ คะแนน	ทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต คะแนน ๑๐-๑๕ คะแนน	ทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต คะแนน ต่ำกว่า ๑๐ คะแนน

เกณฑ์การประเมินเขียนเรียงความ “กฎแห่งกรรม”

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (๘-๑๐ คะแนน)	พอใช้ (๕-๗ คะแนน)	ปรับปรุง (๑-๔ คะแนน)
๑) เนื้อหา	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาถูกต้อง - เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง - มีการยกตัวอย่างประกอบ - เนื้อหาสอดคล้องการทำได้ดี ทำซ้ำได้ซ้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง - มีการยกตัวอย่างประกอบ - เนื้อหาสอดคล้องการทำได้ดี ทำซ้ำได้ซ้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง - เนื้อหาสอดคล้องการทำได้ดี ทำซ้ำได้ซ้ำ
๒) รูปแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเขียนเรียงความถูกต้องประกอบด้วยขั้นนำ เนื้อหา สรุป - เขียนตัวหนังสือสวย - อ่านง่ายและชัดเจน - การสะกดคำและการเขียนถูกทุกคำ - สะอาดไม่มีรอยลบขีด 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบการเขียนเรียงความขาดขั้นสรุป - เขียนตัวหนังสือสวย - อ่านง่ายและชัดเจน - การสะกดคำและการเขียนผิด ๕ คำ - มีรอยลบขีดจำนวน ๑-๓ ที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดรูปแบบการเขียนเรียงความขั้นนำ และสรุป - เขียนตัวหนังสือไม่เป็นระเบียบอ่านยากและไม่ชัดเจน - การสะกดคำและการเขียนผิด ๖-๑๐ คำ - มีรอยลบขีดจำนวน ๓-๕ ที่

๘. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของพระไตรปิฎกและโครงสร้างพระไตรปิฎกได้
๒. แยกหมวดและสืบค้นหลักธรรมพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง
๓. ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของพระไตรปิฎกเป็นหลักฐานสำคัญให้เรียนรู้หลักธรรมในการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้รูปแบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams-Achievement Divisions) ซึ่งมีขั้นตอน/
กระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

๑. ชี้นำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
๒. ชี้นศึกษากลุ่มย่อย
๓. ชี้นทดสอบย่อยรายบุคคล
๔. ชี้นคิดคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคล
๕. ชี้นยกย่องความสำเร็จของกลุ่ม

ชี้นำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น

ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๕-๗ คน โดยที่สมาชิกมีจำนวนที่เท่ากันและมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน เก่ง : ปานกลาง : อ่อน และครูให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียนประจำหน่วยที่ ๕ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก

๒. ครูเล่าประวัติความเป็นมาของพระไตรปิฎก

สมัยพุทธกาล

การรวบรวมคำสอนของพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเมื่อครั้งที่นิครนถนาฎบุตร ศาสดาของศาสนาเซน สิ้นชีวิตลง และสาวกของท่านไม่ได้เก็บรวบรวมคำสอนไว้ ทำให้เหล่าผู้นับถือศาสนาเซนจึงเกิดการแตกแยก และถกเถียงกันว่าแท้จริงแล้วศาสดาของตนสอนไว้เช่นไร พระจุนทเถระทราบเรื่องจึงนำความขึ้นกราบทูลพระพุทธเจ้า พระองค์จึงได้ตรัสแนะนำให้พระสงฆ์ทั้งปวงร่วมกันทำสังคายนา เพื่อรักษาคำสอนที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป

เมื่อพระสารีบุตรทราบถึงเรื่องราวปัญหาของศาสนาเซน ก็ได้แสดงวิธีสังคายนาไว้เป็นตัวอย่างต่อหน้าที่ประชุมคณะสงฆ์ โดยรวบรวมข้อธรรมต่างๆ ให้อยู่ตามลำดับหมวด ตั้งแต่หมวดหนึ่ง ไปจนถึงหมวดสิบ เมื่อ

พระสารีบุตรแสดงธรรมจบแล้ว พระพุทธเจ้าก็ทรงประทานสาธุการแก่หลักธรรมที่พระสารีบุตรแสดงไว้
ทั้งนี้ ในสมัยพุทธกาลยังไม่มีกรรรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นพระไตรปิฎก แต่ก็มีคำเรียก
พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า พุรหมจรรย์ หรือพรหมจรรย์ และ ธมมวินัย หรือธรรมวินัย

๓. ครูตั้งประเด็นคำถาม ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามของครู

- สิ่งที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนาคืออะไร

- ในสมัยพุทธกาลการรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าใช้วิธีการสืบทอดอย่างไร

- ปัจจุบันการรวบรวมหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าใช้วิธีแบบใดในการรวบรวมรักษา

๔. หลังจากนั้นครูสรุปเชื่อมโยงให้เห็นการรวบรวมหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ใน

พระไตรปิฎก

ขั้นสอน

๕. ครูและนักเรียนร่วมอภิปราย พระไตรปิฎกเป็นหลักฐานที่รวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้
เป็นมรดกสืบทอดพระพุทธศาสนาตลอดไป

๖. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎกให้นักเรียนทุกคนทุกกลุ่มศึกษา

ขั้นสรุป

๗. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโดยการอภิปรายในประเด็น โครงสร้างพระไตรปิฎก เป็นหลักฐาน
อ้างอิงหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและใช้เป็นข้อสรุปข้อยุติเมื่อมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่อง
หลักธรรม

ขั้นศึกษากลุ่มย่อย

๑. ครูดำเนินกิจกรรม โครงสร้างพระไตรปิฎก โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- แต่ละกลุ่มรับซองกิจกรรมกลุ่มละ ๑ ซอง

- ในซองกิจกรรมมีบัตรคำเป็นบัตรโครงสร้างพระไตรปิฎก คือ บัตรคำพระวินัยปิฎก บัตรคำ

พระสุตตันตปิฎก บัตรคำพระอภิธรรมปิฎก และบัตรคำหมวดของแต่ละบัตรคำพระวินัยปิฎก บัตรคำพระ
สุตตันตปิฎก บัตรคำพระอภิธรรมปิฎก กระดาษ A๔ กลุ่มละ ๓ แผ่น

- ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันก่อนทำกิจกรรม เป็นเวลา ๓ นาที

- ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันจัดหมวดหมู่พระไตรปิฎก ๓ โครงสร้าง คือ พระวินัย พระอภิธรรม

พระสุตตันตปิฎก ติดลงในกระดาษ A๔ ที่แจกให้ ๓ แผ่น ให้ถูกต้องในเวลา ๑ นาที

- เมื่อหมดเวลาครูเก็บกระดาษ A๔ ของแต่ละกลุ่ม เพื่อเปลี่ยนกันตรวจคำตอบกลุ่มใดที่

เรียงลำดับได้คะแนนมากที่สุดเป็นกลุ่มชนะเลิศ ครูชมเชยกลุ่มที่ชนะเลิศ

ขั้นทดสอบย่อยรายบุคคล

๑. ครูแจกแบบทดสอบที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก ให้กับนักเรียนทำเป็นรายบุคคล เป็น
เวลา ๑๐ นาที

ขั้นคิดคะแนนความก้าวหน้ารายบุคคล

๑. ครูให้นักเรียนผลัดกันตรวจคำตอบแบบทดสอบที่ ๑ แล้วนำคะแนนของสมาชิกทุกคนมา
รวมกันและหารเฉลี่ยเพื่อหาค่าคะแนนเป็นคะแนนของกลุ่ม

กลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเป็นผู้ชนะเลิศ

ชั้นย่อยของความสำคัญของกลุ่ม

๑. ครูชมเชยกลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และทำการติดประกาศหน้าชั้นเรียน
๒. ครูแจกแบบฝึกหัดที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก ทำเป็นการบ้าน นำมาส่งในชั่วโมงต่อไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- ใบความรู้ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก
- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
- ซองกิจกรรมโครงสร้างพระไตรปิฎก จำนวน ๕-๗ ซอง
- บัตรคำโครงสร้างพระไตรปิฎก จำนวน ๕-๗ ชุด
- บัตรคำหมวดของพระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก พระสุตตันตปิฎก จำนวน ๕-๗ ชุด
- แบบฝึกหัดที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก
- ใบงานที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก
- กระดาษ A๔

แหล่งเรียนรู้

- ห้องสมุด
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
- ตรวจสอบแบบฝึกหัดที่ ๑ ตอนที่ ๑ (๑๐ ข้อ)	- แบบฝึกหัดที่ ๑ ตอนที่ ๑ (๑๐ ข้อ)	- นักเรียนตอบคำถามได้ร้อยละ ๗ ทำแบบฝึกหัดตอนที่ ๑ ได้ ๕ ข้อ ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์
- การอภิปรายกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม - การตอบคำถาม	- ตรวจสอบแบบฝึกหัดที่ ๑ ตอนที่ ๒ (๑๐ คะแนน) - ตรวจสอบใบงานที่ ๑ (๑๕ คะแนน)	- นักเรียนทำแบบฝึกหัดตอนที่ ๒ ได้ ๕ คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์ - นักเรียนทำใบงานที่ ๑ ได้ ๗ คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
- สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน - การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม	- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม	- มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่น่าเชื่อถือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ชั่วโมงที่ ๒ เรื่อง เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิมังคสูตร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายกฎแห่งกรรมจากจุฬกัมมวิมังคสูตรในพระไตรปิฎกได้
๒. วิเคราะห์ผลของกฎแห่งกรรมจากจุฬกัมมวิมังคสูตรในพระไตรปิฎกได้
๓. ตระหนักและเห็นคุณค่าคติสอนใจกฎแห่งกรรมจากจุฬกัมมวิมังคสูตรในพระไตรปิฎกและสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซิปปา (Cippa Model) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

๑. ขั้นทบทวนความรู้เดิม
๒. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่
๓. ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
๔. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจกับกลุ่ม
๕. ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้
๖. ขั้นการแสดงผลงาน
๗. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นนำ

ขั้นที่ ๑ ขั้นทบทวนความรู้เดิม

๑. ครูและนักเรียนร่วมสนทนากฎแห่งกรรม : ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ครูยกตัวอย่างประกอบ เช่น นักค้ายาเสพติด ผลกรรมมักตกอยู่ที่ลูกหลาน ผลสุดท้ายก็ต้องถูกจับ ถูกยึดทรัพย์ ถูกประหารชีวิต เพราะยาเสพติดทำลายชีวิตคน ครูตั้งประเด็นถามนักเรียน

- กฎแห่งกรรม : ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีผลต่อตนเอง ครอบครัวยังหรือไม่
- ยกตัวอย่างที่มีผลต่อตนเอง ต่อครอบครัว

ขั้นสอน

ขั้นที่ ๒ ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่

๑. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามที่ได้จัดไว้แล้ว จำนวน ๕ กลุ่ม
๒. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิมังคสูตร

ขั้นที่ ๓ ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

๑. เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้แล้ว ให้นักเรียนมารับใบงานที่ ๒ เรื่อง กฎแห่งกรรม โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และตอบคำถามลงในใบงานตามประเด็นคำถาม กลุ่มละ ๑ ตัวอย่าง ดังนี้

- กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรมใน จุฬกัมมวิมังคสูตร ได้อย่างไร
- มีผลต่อตนเอง ครอบครัวยังอย่างไร
- มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัวยังพ้นจากกรรมชั่ว

๒. ในระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรมครูเดินดูนักเรียนทำงานเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ

ขั้นที่ ๔ ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

๑. นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถาม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในประเด็นเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมในจุฬามณีวิภังคสูตร ตามกรณีตัวอย่าง ๕ ตัวอย่าง

ขั้นที่ ๕ ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้

๑. นักเรียนและครูช่วยกันอภิปรายและสรุปผล ในประเด็นต่อไปนี้

- นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับคำกล่าวที่ว่า กรรมที่บุคคลกระทำ สามารถจำแนกให้บุคคลเกิดมาแตกต่างกัน
- แนวทางในการนำไปปฏิบัติเรื่องอะไร
- ผลที่เกิดขึ้นจากการนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาจุฬามณีวิภังคสูตร ใช้ปฏิบัติคืออะไร

ขั้นที่ ๖ ขั้นการแสดงผลงาน

๑. ครูสุ่มนักเรียน ๑-๒ กลุ่ม ออกมานำเสนอผลงาน ที่ได้จากการทำใบงานที่ ๒ เรื่อง กฎแห่งกรรม จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในแต่ละข้อคำถามที่ระบุในใบงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ ๗ ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

๑. ครูกระตุ้นทักษะการคิดวิเคราะห์โดยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- นักเรียนได้ข้อคิดจากการศึกษาจุฬามณีวิภังคสูตรในเรื่องใด และนำข้อคิดดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างไร

๒. ให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อ “กฎแห่งกรรม” อย่างน้อย 1 หน้ากระดาษ A๔ ใช้เวลาทำงาน ๑ ชั่วโมง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- ใบความรู้ เรื่อง เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : จุฬามณีวิภังคสูตร
- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
- ใบงานที่ ๒ เรื่อง กฎแห่งกรรม จากกรณีศึกษา ๕ ตัวอย่าง

แหล่งเรียนรู้

- ห้องสมุด
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
- การตอบคำถาม	- คำถาม/ใบงาน	- นักเรียนตอบคำถามได้ร้อยละ ๗๐
- การอภิปรายกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม - การตอบคำถาม	- ใบงาน - แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรม	- สามารถระดมความคิดตอบ ประเด็นคำถาม และสรุปองค์ความรู้ได้ถูกต้องร้อยละ ๗๐
- สังเกตพฤติกรรม	- แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม การให้ความ ร่วมมือกับกลุ่มเพื่อน	- มีพฤติกรรมปฏิบัติ กิจกรรมใน ระดับพอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ชั่วโมงที่ ๓ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความหมายพุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานั ปาปการี จ ปาปกั , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชั วนทโก ปฎิวนทนั ได้
- วิเคราะห์ถึงสาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขของการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานั ปาปการี จ ปาปกั , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชั วนทโก ปฎิวนทนั เป็นหนทางในการดับทุกข์ได้
- วิเคราะห์แก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่างที่กำหนดให้ได้
- ตระหนักและเห็นคุณค่าพุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานั ปาปการี จ ปาปกั , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชั วนทโก ปฎิวนทนั นำมาประยุกต์ใช้ในการเป็นหนทางในการดำเนินชีวิตได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- ขั้นทำความเข้าใจพุทธศาสนสุภาษิต
- ขั้นระบุปัญหา หรือข้อมูลสำคัญ
- ขั้นระดมสมอง
- ขั้นวิเคราะห์ปัญหา
- ขั้นกำหนดประเด็นการเรียนรู้
- ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ขั้นรายงานผล

ขั้นทำความเข้าใจพุทธศาสนสุภาษิต

๑. ครูชักทายนักเรียนสร้างความสัมพันธ์โดยใช้เพลงสร้างสมาธิดอกไม้บานและทำท่าทางประกอบเพลง

๒. ครูนำคลิป You Tube คมธรรมประจำวัน – ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป จริงหรือ ในรายการเช้านี้ที่หมอซิด กับท่าน ว. วชิรเมธี ครูตั้งประเด็นต่อไปนี้

- ใน You Tube คมธรรมประจำวัน – ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป จริงหรือนักเรียนเชื่อในการทำความดี ความชั่ว อย่างไร

๓. ครูให้นักเรียนตัวแทน ๑-๒ คน ออกมาตอบประเด็นคำถาม จากนั้นครูเชื่อมโยง พุทธศาสนสุภาษิตเรื่องกรรม

ขั้นระบุปัญหาหรือข้อมูลสำคัญ

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น ๔ กลุ่ม คณะนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ให้มีจำนวนสมาชิกเท่ากัน

๒. ให้ตัวแทนกลุ่มมาจับฉลากหมายเลขปัญหาที่ได้รับไปศึกษาเป็นกรณีศึกษา ๔ ตัวอย่าง

- กรณีศึกษาที่ ๑ “ความฝันที่รอการสานต่อ”
- กรณีศึกษาที่ ๒ ล่อจับครูพี่เลี้ยงเด็กค้ายาบ้า อ้างรายได้ไม่พอใช้
- กรณีศึกษาที่ ๓ ชาวเนปาลยิ้มได้! ทีมแพทย์กองทัพไทยเยียวยา
- กรณีศึกษาที่ ๔ ชื่นชมลูกกตัญญู พาพ่ออัมพาตไปดูแลที่มหาวิทยาลัย

ขั้นระดมสมอง

๑. หลังจากนักเรียนได้รับมอบหมายไปศึกษากรณีศึกษา ๕ ตัวอย่าง ครูแจกใบความรู้ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยาณการี กลยาณิ ปาปการิ จ ปาปกิ , สุขो ปุณฺณสฺส อุจฺจโย , ปุชฺโกล ลมเต ปุชฺ วนทโก ปฏิววนทนิ โดยมีประเด็นที่ต้องร่วมกันวิเคราะห์ร่วมกัน คือ

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร
- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ
- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นวิเคราะห์ปัญหา

๑. ครูแจกกระดาษปรีฟให้กับนักเรียนกลุ่มละ ๑ แผ่น

๒. ให้นักเรียนทำแผนผังความคิดเรื่องที่กลุ่มตนเองรับผิดชอบประกอบไปด้วยประเด็นดังนี้

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร
- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ
- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

นักเรียนได้ศึกษา

ขั้นกำหนดประเด็นการเรียนรู้

๑. ระหว่างการทำแผนผังความคิดให้นักเรียนภายในกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลส่วนที่ยังไม่ครบถ้วนและให้เกิดความรู้ความเข้าใจระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น

ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

๑. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
๒. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายความรู้เพิ่มเติมร่วมกัน

ขั้นรายงานผล

๑. ครูนำแผนผังทั้งหมดของแต่ละกลุ่มไปติดเพื่อแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม
๒. ครูให้นักเรียนลงความเห็นว่าคุณสมบัติใดมีผลงานที่ดีที่สุดโดยพิจารณาจากประเด็นดังนี้
  - ความถูกต้อง/ครบถ้วนของเนื้อหาสาระ
  - ความสวยงามและความดึงดูดความสนใจ
  - รูปแบบของแผนผังความคิดมีความคิดสร้างสรรค์
๓. ครูมอบแบบฝึกหัด เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานิ ปาปการี จ ปาปกิ , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชึ วนทโก ปฏิวฺนทฺน ให้นักเรียนเป็นการบ้าน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- ใบความรู้ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานิ ปาปการี จ ปาปกิ , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชึ วนทโก ปฏิวฺนทฺน มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)
- หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
- ใบงาน เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานิ ปาปการี จ ปาปกิ , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชึ วนทโก ปฏิวฺนทฺน จากกรณีศึกษา ๕ ตัวอย่าง
- แบบฝึกหัด เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต : กมมุนา วตตตี โลโก , กลยานการี กลยานิ ปาปการี จ ปาปกิ , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชึ วนทโก ปฏิวฺนทฺน
- กระดาษปรู๊ฟเขียนแผนภาพความคิด
- You Tube คมธรรมประจำวัน – ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป จริงหรือ ในรายการ เข้านี้ที่หมอชิต กับท่าน ว. วชิรเมธี

แหล่งเรียนรู้

- ห้องสมุด
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถาม - การสร้างแผนผังมโนทัศน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - คำถาม/ใบงาน - แผนผังมโนทัศน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนตอบคำถามได้ร้อยละ ๗๐ - สร้างแผนผังมโนทัศน์และบรรยายได้อย่างเหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> - การอภิปรายกลุ่ม - สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม - การตอบคำถามยกตัวอย่างประกอบใบงานและสร้างแผนผังมโนทัศน์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใบงาน - แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถระดมความคิดตอบประเด็นคำถามและสรุปองค์ความรู้ด้วยแผนผังมโนทัศน์และบรรยายได้อย่างเหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> - สังเกตพฤติกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบบันทึกสังเกตพฤติกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - มีพฤติกรรมปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่น่าเชื่อถือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๙. บันทึกผลหลังสอนชั่วโมงที่.....

ผลการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑๐. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕
เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. คัมภีร์ที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา คือ

- ก. สามเวท
- ข. อถรรพเวท
- ค. พระไตรปิฎก
- ง. พระเวสสันดรปิฎก

๒. สิ่งที่เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าหลังจากพระองค์ปรินิพพานแล้วคือ

- ก. พระธรรม
- ข. พระพุทธรูป
- ค. พระธรรมวินัย
- ง. พุทธสาวก พุทธสาวิกา

๓. คัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นพระธรรมเทศนาที่พระองค์ได้ตรัสไว้แก่บุคคลต่างๆ คือคัมภีร์ใด

- ก. พระวินัยปิฎก
- ข. พระธรรมวินัย
- ค. พระสุตตันตปิฎก
- ง. พระอภิธรรมปิฎก

๔. นที่ที่ต้องการค้นหาพระสูตรหรือพระธรรมเทศนาที่เป็นเนื้อหายาว จะต้องไปค้นในพระสุตตันตปิฎกนิกายใด

- ก. ทีฆนิกาย
- ข. ขุททกนิกาย
- ค. มัชฌิมนิกาย
- ง. สังยุตตนิกาย

๕. จุดเริ่มต้นของการจัดหมวดหมู่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นพระไตรปิฎก

- ก. การนสังคายนา
- ข. การแสดงธรรม
- ค. การปาฐกถาธรรม
- ง. การประชุมสงฆ์

๖. หากต้องการศึกษาเรื่องของอริยสัจ 4 ควรค้นคว้าจากพระไตรปิฎกหมวดใด

- ก. วินัยปิฎก
- ข. สุตตันตปิฎก
- ค. ปรมัตถปิฎก
- ง. อภิธรรมปิฎก

๗. คีล ๓๑๑ ข้อของภิกษุณี จัดอยู่ในหมวดใดของพระวินัยปิฎก

- ก. มหาวิภังค์
- ข. ภิกษุณีวิภังค์
- ค. อังคุตตรนิกาย
- ง. ปรีวาวรรค

๘. หมวดธรรมในข้อใดเป็นการบัญญัติความหมายของบุคคลประเภทต่างๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในบุคคลนั้นๆ

- ก. ยมก
- ข. วิภังค์
- ค. ปุฏฐาน
- ง. บุคคลบัญญัติ

๙. จูฬกัมมวิภังคสูตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด

- ก. การบวช
- ข. การพุดจา
- ค. การจำแนกกรรม
- ง. การแสดงความกตัญญู

๑๐. ถ้าต้องการให้ตนเองเกิดมาไม่มีสติปัญญามาก ควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. อิจฉาริชาผู้อื่น
- ข. เข้าหาผู้มีปัญญา
- ค. ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
- ง. ไม่มีอารมณ์โกรธ

๑๑. ความมีเมตตากรุณาสัมพันธ์กับข้อใดต่อไปนี้

- ก. ชีโรค
- ข. อายุยีน
- ค. อายุสั้น
- ง. ผิวพรรณดี

๑๒. บุคคลใดที่ได้ทูลถามเรื่อง จูฬกัมมวิภังคสูตรกับพระพุทธเจ้า

- ก. พระเจ้าพิมพิสาร
- ข. สุภมาณพ โตทยยบุตร
- ค. ประชาชนชาวเมืองสาวัตถี
- ง. พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ

๑๓. ผลที่เกิดจากพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “การสั่งสมบุญนำสุขมาให้” ข้อใดต่อไปนี้มีความสัมพันธ์กัน

- ก. ภาวะโลกร้อนเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ตัดไม้ทำลายป่า
- ข. โจรปล้นธนาคารถูกตำรวจจับได้ขณะหลบหนี
- ค. รุ่งพิมหาลัยมีความเมตตาจึงทำให้รุ่งน่องยกมือไหว้
- ง. ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นประจำทำให้จิตใจสงบหน้าตาผ่องใส

๑๔. ข้อใดกล่าวถึงเรื่องกรรมได้ถูกต้อง
- กรรมดีให้ผลในชาตินี้
  - กรรมชั่วให้ผลในชาติหน้า
  - กรรมที่บุคคลทำแล้วทั้งดีและชั่วย่อมมีผล
  - กรรมย่อมรักษาผู้กระทำให้ตั้งอยู่ในความดี
๑๕. การทำบุญคือการทำให้เกิดความสุขความเจริญ ซึ่งสัมพันธ์กับข้อใด
- เหตุของบุญ
  - ผลของบุญ
  - ภาวะทางจิตใจ
  - บุคลิกทางกาย
๑๖. ข้อใดจัดเป็นผลของการทำบุญในทางธรรม
- ผู้คนยกย่องสรรเสริญ
  - ประสบความสำเร็จในชีวิต
  - ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น
  - เกิดความอึดเอมใจ จิตใจสงบ
๑๗. พุทธสุภาษิตที่ว่า “กมมฺนา วตตตี โลโก” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
- เห็นกงจักรเป็นดอกบัว
  - ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง
  - บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น
  - หว่านพืชเช่นไร ได้ผลเช่นนั้น
๑๘. สุฟรไปบริจาโคลหิตทุกปีให้กับสภาภชาชาติไทย การปฏิบัติแบบนี้ตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตใดมากที่สุด
- กมมฺนา วตตตี โลโก
  - สุโข ปุญฺญสฺส อจฺจโย
  - ปุชโก ลภเต ปุชฺ วนทโก ปฏฺวิวนทนํ
  - กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ
๑๙. “สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม” สัมพันธ์กับข้อใด
- ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า
  - กรรมให้ผลเฉพาะในชาติหน้า
  - กรรมที่ทำแล้วจะดีหรือชั่วขึ้นอยู่กับผลของกรรม
  - เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม
๒๐. น้ำทิพย์เป็นเด็กเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ จึงเป็นที่รักของทุกคน แสดงว่าน้ำทิพย์ปฏิบัติตนตามพุทธศาสนสุภาษิตบทใด
- กมมฺนา วตตตี โลโก
  - สุโข ปุญฺญสฺส อจฺจโย
  - ปุชโก ลภเต ปุชฺ วนทโก ปฏฺวิวนทนํ
  - กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕
เรื่อง พระไตรปิฎก พุทธศาสนสุภาษิต

ข้อ	ก	ข	ค	ง		ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑			×			๑๑		×		
๒			×			๑๒		×		
๓			×			๑๓				×
๔	×					๑๔			×	
๕	×					๑๕		×		
๖				×		๑๖				×
๗		×				๑๗				×
๘				×		๑๘		×		
๙			×			๑๙				×
๑๐		×				๒๐			×	

แบบฝึกหัดที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก

ตอนที่ ๑ คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. คัมภีร์ที่รวบรวมหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งหมดไว้ เรียกว่า .....
๒. สาเหตุที่พระไตรปิฎกมี ๔๕ เล่ม เพราะได้จัดพิมพ์ตามจำนวน .....
- .....
๓. พระไตรปิฎก แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ .....
- .....
๔. ประมวลพระพุทธพจน์เกี่ยวกับความประพฤติของพระภิกษุ จัดอยู่ในโครงสร้าง .....
๕. ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายเป็นหลักวิชาล้วนๆ จัดอยู่ในโครงสร้าง .....
๖. ประมวลคำเทศนาธรรม รวมถึงชาดกต่างๆ จัดอยู่ในโครงสร้าง .....
๗. พระสุตตันตปิฎกแบ่งออกเป็น ๕ นิกาย คือ .....
- .....
๘. พระสูตร จะอยู่ในโครงสร้างคัมภีร์ ..... ของพระไตรปิฎก
๙. หมวด ..... ของพระสุตตันตปิฎกที่ว่าด้วยพระสูตร หรือพระธรรมเทศนา
ขนาดกลางไม่ยาวหรือสั้นเกินไป
๑๐. .... เป็นคัมภีร์การประมวลพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้า
ทรงแสดงแก่บุคคลต่างๆ ในสถานการณ์และในระยะเวลาต่างกัน

ตอนที่ ๒ คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ แล้วตอบคำถาม (๑๐ คะแนน)

สถานการณ์ที่ ๑ สุธีต้องการค้นหาพระสูตรหรือพระธรรมเทศนาที่เป็นเนื้อหายาว
สุธีควรศึกษาจากพระไตรปิฎกส่วนใดและหมวดใด .....

สถานการณ์ที่ ๒ ศิริพรต้องการศึกษาพิธีกรรมต่างๆ ประวัติทำสังคายนา
ศิริพรควรศึกษาจากพระไตรปิฎกส่วนใดและหมวดใด .....

สถานการณ์ที่ ๓ ธาดาได้เข้าร่วมอุปสมบทภาคฤดูร้อนจำเป็นจะต้องเรื่องวินัยสงฆ์
ธาดาควรศึกษาจากพระไตรปิฎกส่วนใดและหมวดใด .....

สถานการณ์ที่ ๔ ประสิทธิ์ต้องการหาหัวข้อธรรมเพื่อนำมาจัดสัมมนาพระพุทธศาสนากับการสร้างสันติภาพ
ประสิทธิ์ควรศึกษาจากพระไตรปิฎกส่วนใดและหมวดใด .....

สถานการณ์ที่ ๕ ปองพลต้องการนำการวินิจฉัยทัศนะของนิกายต่างๆ สมัยสังคายนาครั้งที่ 3 มาเล่าให้
นักเรียนฟัง
ปองพลควรศึกษาจากพระไตรปิฎกส่วนใดและหมวดใด .....

ใบงานที่ ๑ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก

คำชี้แจง นำตัวเลขหน้าข้อความด้านล่างมาใส่ในช่องว่างใต้โครงสร้างพระไตรปิฎกให้สัมพันธ์กัน (๑๕ คะแนน)

พระวินัยปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

๑. ชาวบ้านเฝ้าติดตามพฤติกรรมเจ้าอาวาส ทราบว่าเอาผู้หญิงขึ้นไปนอนบนกุฏิในตอนกลางคืน
๒. วิไลต้องการทำรายงานเกี่ยวประวัติความเป็นมาของกฐินและพิธีถวายกฐินที่ถูกต้อง
๓. กำนันแสวงหาเข้าร่วมโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๔. เสาวลักษณ์ต้องการศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
๕. สิทธิชัยต้องการศึกษาเรื่องของอริยสัจ ๔ เพื่อเตรียมสอบปลายภาค
๖. นิพนธ์ต้องการค้นหาพระสูตรที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ และข้อธรรมที่เรียกว่า “สังยุตต์”
๗. คัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่เป็นพระธรรมเทศนาที่พระองค์ตรัสไว้กับบุคคลต่างๆ
๘. ชาญชัยสงสัยการบวชเป็นพระภิกษุของเณรทองคำ
๙. สุนีย์มีข้อสงสัยทำไมในปัจจุบันไม่มีภิกษุณี จึงทำให้ต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของภิกษุณี
๑๐. ข้อสงสัยของครูชาติชายทำไมจึงจัดหมวดธรรมเป็น ธรรมที่ควรรู้ ธรรมที่ควรละ ธรรมที่ควรบรรลุ ธรรมที่ควรเจริญ
๑๑. ชันธ์ อายุตนะ ธาตุ สัจจะ อินทริย์ เกี่ยวกับบุคคล
๑๒. คำถามคำตอบในหลักธรรม ๕๐๐ ข้อ เกี่ยวกับความเห็นในนิกายต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ๑๘ นิกาย เพื่อเป็นตัดสินพระธรรม
๑๓. หมวดรวบรวมข้อหลักธรรมเบ็ดเตล็ด
๑๔. เรื่องการทำสังคายนาครั้งที่ ๑ และการทำสังคายนาครั้งที่ ๒
๑๕. ว่าด้วยการจำพรรษา อุโบสถ และปวารณา

ใบความรู้ เรื่อง โครงสร้างพระไตรปิฎก

ความหมาย

พระไตรปิฎก แปลตามศัพท์ว่า กระจาดหรือตะกร้า เป็นคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาที่รวบรวมพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ความสำคัญ

พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์สูงสุดของพระพุทธศาสนา ประมวลหลักคำสอนต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ตลอด ๔๕ ปี เป็นบ่อเกิดแห่งวิทยาการ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และแนวปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาตน พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

โครงสร้างพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎก มี ๔๕ เล่ม แบ่งออกเป็นหมวด คือ เล่มที่ ๑-๘ ว่าด้วยพระวินัย เล่มที่ ๙-๑๓ ว่าด้วยพระสุตตร เล่มที่ ๓๔-๓๕ ว่าด้วยพระอภิธรรม ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

๑. พระวินัยปิฎก เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยระเบียบวินัยข้อบังคับของภิกษุและภิกษุณี รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและข้อปฏิบัติที่พึงงามสำหรับการอยู่ร่วมกันของหมู่คณะ แบ่งออกเป็น ๘ หมวด

- ๑) มหาวิภังค์ ภาค ๑ ว่าด้วยศีลของภิกษุที่มีโทษหนัก
- ๒) มหาวิภังค์ ภาค ๒ ว่าด้วยศีลของภิกษุที่มีโทษเบา มรรยาทอันดีงาม และวีระงบคัตติความ
- ๓) ภิกขุณีวิภังค์ ภาค ๑ ว่าด้วยศีล ๓๑๑ ข้อของภิกษุณี
- ๔) มหาวรรค ภาค ๑ ว่าด้วยการอุปสมบท อุโบสถ จำพรรษา และปวารณา
- ๕) มหาวรรค ภาค ๑ ว่าด้วยเรื่องเครื่องนุ่ง ยารักษาโรค กฐิน จีวร การลงโทษ และการระงับคัตติความ

๖) จุฬวรรค ภาค ๑ ว่าด้วยการลงโทษ ภิกษุณีชาวเมืองจำปา ระเบียบวิธีปฏิบัติสำหรับการเปลื้องตนจากอาบัติ และการระงับคัตติความ

๗) จุฬวรรค ภาค ๒ ว่าด้วยข้อปฏิบัติเรื่องเสนาสนะ การทำลายสงฆ์ให้แตกกัน (สังฆเภท) ระเบียบต่างๆ การงดสวดปาติโมกข์ เรื่องภิกษุณี เรื่องการทำสังคายนาครั้งที่ ๑ และการสังคายนาครั้งที่ ๒

๘) ปริวารวรรค ว่าด้วยคำถามและคำตอบเรื่องพระวินัย

๒. พระสุตตันตปิฎก ส่วนที่เป็นพระธรรมคำสอนที่ทรงแสดงแก่พระสาวก บุคคลทั้งหลาย ในโอกาสและสถานที่ต่างๆ กันมีทั้งเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง ในรูปของคำบรรยาย นิทานเรื่องเล่า แบ่งออกเป็น ๕ หมวด

- ๑) ทีฆนิกาย เป็นหมวดพระสุตตรขนาดยาว ทั้งหมด 3 เล่ม
- ๒) มัชฌิมนิกาย เป็นหมวดพระสุตตรขนาดกลาง ทั้งหมด 3 เล่ม
- ๓) สังยุตตนิกาย เป็นหมวดพระสุตตรที่จัดกลุ่มตามเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งหมด ๕ เล่ม
- ๔) อังคุตตรนิกาย เป็นหมวดพระสุตตรที่จัดกลุ่มตามจำนวนข้อธรรม ทั้งหมด ๕ เล่ม
- ๕) ขุททกนิกาย เป็นหมวดพระสุตตร ภาสิต คำอธิบาย และเรื่องราวเบ็ดเตล็ด ทั้งหมด ๙ เล่ม

๓. พระอภิธรรม ส่วนที่เป็นหลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาการล้วนๆ ไม่เกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ และกาลเวลา แบ่งออกเป็น ๗ หมวด

- ๑) อัมมสังคณี คือ ข้อธรรมที่รวมไว้เป็นหมวดหมู่ แล้วอธิบายทีละประเภท
- ๒) วิภังค์ คือ ยกหมวดธรรมสำคัญๆ ขึ้นตั้งเป็นหัวข้อ แล้วแยกแยะออกอธิบายโดยละเอียด
- ๓) ธาตุกถา คือ สงเคราะห์ข้อธรรมต่างๆ เข้าในชั้นๆ อายตนะ และธาตุ ๔
- ๔) ปุคคลบัญญัติ คือ บัญญัติความหมายของบุคคลประเภทต่างๆ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในบุคคลนั้นๆ
- ๕) กถาวัตถุ คือ แถลงและวินิจฉัยทัศนะของนิกายต่างๆ สมัยสังคายนาครั้งที่ ๓
- ๖) ยมก คือ ยกหัวข้อธรรมขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถามและตอบ
- ๗) ปฏฐาน คือ อธิบายปัจจัย ๒๔ แสดงความสัมพันธ์เนื่องอาศัยกันแห่งธรรมทั้งหลายโดย

พิสดาร

ใบงานที่ ๒ เรื่อง กฎแห่งกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์จากข่าวและภาพมีความสัมพันธ์ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิมังคสูตร
กรณีตัวอย่างที่ ๑ เรื่อง กฎแห่งกรรม

<http://talk.mthai.com/topic/422142>

เจอคุณยายตาบอดนั่งขอทานอยู่ข้างทาง จากการสอบถามคุณยาย ชื่อยายน้อย ไพรไธสง อายุ ๘๒ ปี อาศัยอยู่ชุมชนบ้านสามเหลี่ยม สามียายเสียชีวิตแล้วหลายปี มีลูกชายหนึ่งคน ป่วยไม่สบายไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คุณยายเลยต้องมานั่งขอทานเลี้ยงตัวและลูกชาย โดยให้เพื่อนบ้านมาส่งที่หน้าปากซอยข้างโรงพยาบาลกรุงเทพ วอนผู้ใจบุญหรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการสังคมของเทศบาลนครขอนแก่นโปรดช่วยสอดส่องดูแลผู้ยากไร้

กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรม จุฬกัมมวิมังคสูตร ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

มีผลต่อตนเอง ครอบครัว อย่างไร

.....

.....

.....

มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัว พ้นจากกรรมชั่ว

.....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๒ เรื่อง กฎแห่งกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์จากข่าวและภาพมีความสัมพันธ์ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิมังคสูตร

<http://talk.mthai.com/topic/420335>

ทำไมคุณครูสมัยนี้มีแต่หล่อๆนะ!?

เห็นหน้าหล่อตีส์สไตล์เกาหลีแบบนี้ ครูพี่ห่มุเขาเป็นติวเตอร์สอนวิชาไทย-สังคมนะคะนักเรียน ซึ่งตอนนี้เขาสอนอยู่ที่โรงเรียน SociThai (โซโซไทย) ค่ะ และไม่ได้มีเพียงแค่หล่อเท่านั้นนะ โปรไฟล์ความสามารถนั้นเลิศมากจริงๆ ค่ะ ได้รับเกียรติ नियมอันดับ ๑ รัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ได้รับทุนจากสหภาพยุโรปให้บินไปเรียนถึง University of Vinnea และปริญญาโทที่ London School of Economics and Political Science ที่อังกฤษ

กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรม จุฬกัมมวิมังคสูตร ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

มีผลต่อตนเอง ครอบครัว อย่างไร

.....

.....

.....

มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัว พ้นจากกรรมชั่ว

.....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๓ เรื่อง กฎแห่งกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์จากข่าวและภาพมีความสัมพันธ์ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จูฬกัมมวิมังคสูตร

<http://talk.mthai.com/topic/418885>

หนุ่มเมาคลี

บริเวณท้ายหมู่บ้านหนองกวาง หมู่ ๒ ต.นายาง อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ มี ๓ ชีวิตอาศัยอยู่ในเพิงเก่าๆ มีหญิงวัย ๔๖ ปี เป็นผู้ดูแลหาเลี้ยงครอบครัว ยายอายุ ๘๓ ปี ที่พิการ และเด็กชายอายุ ๑๕ ปี ซึ่งเป็นเด็กพิเศษ (ดาวซินโดมหรือออทิสติก) ตั้งแต่กำเนิดโดยเด็กชายถูกพ่อแม่ทิ้ง เพราะเห็นลูกเป็นออทิสติก ยายผู้ดูแลจึงต้องรับเลี้ยง ทั้งที่ไม่ใช่เลือดเนื้อเชื้อไขของตัวเองแม้จะยากจนแต่ไม่เคยคิดทิ้ง เลี้ยงดูมาตลอด ตัวเองต้องทำงานจึงปล่อยให้อยู่กับยายพิการ ตั้งแต่เด็กจนโตเป็นหนุ่ม มีสุนัขบ้าน ๓ ตัวเป็นเพื่อนเล่น พุดคุย และปัจจุบันก็ยังอยู่ด้วยกันเนื่องจากมีสุนัขเป็นเพื่อนเล่น ตอน ๗ ขวบ จึงสังเกตเห็นพฤติกรรมหลายอย่างคล้ายสุนัขอย่างเดินสี่ขา น้อยครั้งที่เห็นเดินเหมือนคน พอเดินได้สักพัก จะนั่ง นอนเล่นไปกับพื้นดิน กลิ้งไปมาจนตัวเปื้อนฝุ่น ใช้มือ ๒ ข้างเขี่ยดินเล่น และเลือกเดิน วิ่ง ๔ ขา กระโจนแทนการเดิน ๒ ขาเหมือนคนปกติ และวิ่งได้รวดเร็ว คล่องแคล่วมาก หากเหนื่อยจะหยุดเดินช้า ๆ มองไปรอบข้าง หากไม่พอใจจะส่งเสียงขู่ เพราะไม่สามารถพูดได้ ตัวจะมอมแมม ไม่ชอบใส่เสื้อ พฤติกรรมคล้ายสุนัข จนถูกชาวบ้านเรียกว่า **หนุ่มเมาคลี** ยายคนดูแลบอกว่า เขาไม่ชอบเข้าไปในหมู่บ้าน เพราะมักถูกรังแก จึงวิ่งเล่นซุกซนตามประสา กับสุนัขที่โตมาด้วยกัน จึงเป็นห่วงอารมณ์ที่เริ่มโกรธง่าย เริ่มดุ บางครั้งขู่คล้ายจะกัดคนแปลกหน้า แต่หากคุ้นเคยจะขี้อ้อน และกังวลมาก คือชอบวิ่งเล่นเข้าป่าไปกับฝูงสุนัข กลัวจะหายไป เลี้ยงมาก็รักเหมือนลูก ผูกพันกัน วันไหนเหนื่อย ไม่สบาย เขาจะเข้ามาอ้อน คลอเคลีย แค่นี้ก็สุขใจ ตนเองมีอาชีพ หาผักป่ามาส่งขาย ทำแบบนี้มา ๑๘ ปี มีรายได้วันละ ๒๐๐ บาท หาเลี้ยง ๓ ชีวิต

กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรม จุฬกัมมวิมังคสูตร ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

มีผลต่อตนเอง ครอบครัว อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัว พ้นจากกรรมชั่ว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๔ เรื่อง กฎแห่งกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์จากข่าวและภาพมีความสัมพันธ์ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิภังคสูตร

<http://talk.mthai.com/topic/413595>

ขึ้นชื่อว่าลูกซุปตารต้องไม่ธรรมดาแน่ๆ เพราะความน่ารักของบรรดาลูกซุปตารแต่ละคน ว่าแต่ถ้าถ้า ออกงานกันแต่ละครั้งค่าตัวน้องๆเหล่านั้น แทบจะส่งเสียเป็นค่าเทอมได้เบาๆ เลยทีเดียว ไปดูกันเลยดีกว่าว่า ๕ อันดับลูกดารซุปตารวัยกระเตาะ ค่าตัวแพงเวอร์มีใครกันบ้าง น้องลียาลูกสาวแสนรักแสนหวงของ ธัญญา กับ เป็ก สัญชัย บ้านนี้เค้ามักจะแพ็คสามออกอีเว้นท์รับทรัพย์กันเสมอ มางานแต่ละครั้งก็มักจะได้รับความสนใจ และมีประเด็นให้พูดถึง งานนี้น้องลียาเลยได้รับอานิสงค์รับเงินค่าตัว ๓๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐บาท ช่วยพ่อแม่เบาๆ ได้อีกแรง

กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรม จุฬกัมมวิภังคสูตร ได้อย่างไร

.....
.....
.....

มีผลต่อตนเอง ครอบครัว อย่างไร

.....
.....
.....

มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัว พ้นจากกรรมชั่ว

.....
.....
.....

กรณีตัวอย่างที่ ๕ เรื่อง กฎแห่งกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์จากข่าวและภาพมีความสัมพันธ์ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิมังคสูตร

<http://talk.mthai.com/topic/411478>

เรามีนายกแล้ว คุณอยากให้นายกทำอะไรเป็นอย่างแรก..

ตอนนี้เรามีนายกแล้ว คือ ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๙ เพื่อนๆ คิดว่าอยากได้รับการแก้ไขอะไรเป็นอย่างแรกบ้าง ไม่ต้องพูดถึงภาพรวมก็ได้ เอาใกล้ตัว อย่างผมตอนนี้ อยากให้ โฟกัสแก้ไข ปัญหาเสพติด ตรังวัดไฟโรงวัว หน่อย เพราะมีเกลื่อนเลย แต่ ตำรวจ ไม่รู้จะทำอย่างไรมั้ง กรณีตัวอย่างมีความสอดคล้องกับกฎแห่งกรรม จุฬกัมมวิมังคสูตร ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

มีผลต่อตนเอง ครอบครัว อย่างไร

.....

.....

.....

.....

มีวิธีอย่างไรให้ตัวเอง ครอบครัว พ้นจากกรรมชั่ว

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : จุฬกัมมวิภังคสูตร

จุฬกัมมวิภังคสูตร เป็นพระสูตรที่อยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔ มัชฌิมนิกาย (วิภังควรรค) กล่าวถึงกฎแห่งกรรมที่ว่า คนที่เกิดมาต่างกัน เพราะแต่ละคนทำกรรมมาไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องให้กับสุภมาณพ ขณะประทับที่พระเชตวันมหาวิหาร พระสูตรได้กล่าวถึงคนที่ต่างกันเพราะกรรมเป็นคู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ คนที่มีอายุขัยสั้นเพราะชอบการฆ่าสัตว์ คนที่มีอายุขัยที่ยืนยาวเพราะมีเมตตากรุณาต่อสัตว์

คู่ที่ ๒ คนมีโรคมากเพราะชอบรังแกและทารุณต่อสัตว์ คนมีโรคน้อยสุขภาพแข็งแรงเพราะมีเมตตากรุณาต่อสัตว์

คู่ที่ ๓ คนที่มีผิวพรรณทรามเพราะเป็นคนมักโกรธ คนที่มีผิวพรรณงามเพราะไม่มักโกรธ

คู่ที่ ๔ คนขาดคนนับถือเพราะเป็นผู้มักอิจฉาริษยา คนมีแต่คนนับถือเพราะไม่ริษยา

คู่ที่ ๕ คนมีทรัพย์สินเงินทองน้อยเพราะไม่ชอบให้ทาน คนมีเงินทองมากเพราะชอบให้ทาน

คู่ที่ ๖ คนเกิดในตระกูลต่ำเพราะมักถือตัวหยิ่งโส คนเกิดในตระกูลสูงเพราะเป็นคนอ่อนน้อม

คู่ที่ ๗ คนมีปัญญาต่ำเพราะไม่ชอบเข้าไปหาครูอาจารย์ คนมีปัญญาดีเพราะชอบเข้าไปหาครูอาจารย์

นักปราชญ์ราชบัณฑิต

พระสูตรนี้สอนเรื่องกรรม มีสาระสำคัญมุ่งแสดงให้เห็นว่าการที่คนแต่ละคนมีสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะการกระทำในอดีตชาติ หรือกรรมเก่าในชาติก่อน ซึ่งแนวคิดนี้คนในสังคมปัจจุบันที่เจริญด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาจเป็นการลำบากที่จะเชื่อเรื่องนี้ได้อย่างสนิทใจ แต่อย่างไรก็ตามการสอนเรื่องกรรมเก่าในชาติก่อน อย่างน้อยที่สุดก็ช่วยให้มนุษย์ได้หยุดคิดคิดก่อนจะทำความชั่วอะไรลงไป และเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามให้สังคมมนุษย์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขสันติในสังคม

นอกจากนั้นแล้ว คำว่า ชาติก่อน เราอาจอธิบายได้ในสองลักษณะ คือ ชาติก่อนที่เป็นอดีตชาติล่วงมาแล้วจริงๆ แระการหนึ่ง หรืออธิบายได้ว่าชาติก่อนหมายถึงช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาแต่ละช่วงในชาตินี้ กล่าวคือ วันก่อน สัปดาห์ก่อน ปีก่อน สิบปีก่อน ยี่สิบปีก่อน หลากๆ ปีก่อน การกระทำของบุคคลที่ผ่านมาในวันก่อนๆ มีผลต่อสภาพขณะปัจจุบัน หรือส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลสอดคล้องสัมพันธ์กับการกระทำที่ผ่านมา สามารถสรุปเหตุการณ์ต่างๆ ในจุฬกัมมวิภังคสูตรได้ตามตัวอย่างดังนี้

กรณีที่ ๑ คนเจ้าอารมณ์ มักโกรธเป็นพินเป็นไฟแม้เรื่องเล็กน้อย ส่งผลให้ใบหน้าไม่ผ่องใส ผลคือ ใบหน้าไม่ผ่องใส แสดงให้เห็นว่าคนมักโกรธย่อมมีผิวพรรณไม่สดใส ไม่สวยงาม เพราะสุขภาพจิตไม่ดี

กรณีที่ ๒ บุคคลที่มีอารมณ์ มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่มักโกรธ

ผลคือ ใบหน้าผ่องใส มีผิวพรรณงดงามเพราะสุขภาพจิตดี

กรณีที่ ๓ คนที่ชอบอิจฉาริษยาคนอื่น เห็นใครดีมักทนอยู่ไม่ได้ แสดงความริษยาออกนอกหน้า

ผลคือ เป็นคนไม่มีอำนาจเพราะขาดคนเกรงใจ ไม่มีใครให้เกียรติอย่างจริงจัง

กรณีที่ ๔ คนที่ไม่อิจฉาริษยาคนอื่น ยินดีกับความสำเร็จ ความก้าวหน้าของคนอื่นด้วยความจริงใจ

ผลคือ มีคนเกรงใจ ให้เกียรติ นับว่าเป็นคนมีอำนาจในตัวเอง

ใบงานที่ ๓ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษากรณีศึกษาแล้วตอบคำถามและทำแผนผังความคิด

กรณีศึกษาที่ ๑ “ความฝันที่รอการสานต่อ”

"ความยากจน" ไม่เคยทำให้ เด็กชายปณัสม์ คล้ายกับคำ หรือ น้องนัท อายุ ๑๒ ปี เด็กนักเรียน ชั้นป.๖ โรงเรียนบ้านหมากหญ้า จ.อุตรธานี รู้สึกท้อแท้ในโชคชะตา แต่เขากลับรู้สึกว่าจะต้องพยายามมากกว่าคนอื่น ๆ น้องนัทจึงขยันและตั้งใจเรียน จนสอบได้เกรด ๔ ในทุกวิชา นอกจากนี้ยังใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน และในวันหยุดเพื่อ ช่วยพ่อแม่สานหวดหนึ่งชั่วโมง เพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

ปัจจุบัน น้องนัทอาศัยอยู่กับ พ่อ แม่ และพี่ชาย ในบ้านไม้หลังเก่า ใต้ถุนสูง ครอบครัวมีฐานะยากจน มีเพียงมอเตอร์ไซค์เก่าๆ ที่พ่อกับแม่ใช้ในการเดินทางไปทำงาน รับจ้างรายวัน ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตัดอ้อย ตัดมันสำปะหลัง เป็นต้น ส่วนพี่ชายของน้องนัทต้องลาออกจากโรงเรียน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวและช่วยพ่อแม่ทำงานรับจ้างอีกแรงหนึ่ง

แต่งงานรับจ้างก็ไม่แน่นอน หากวันไหนไม่มีงาน พ่อแม่และพี่ชาย ก็จะนำไม้ไผ่มาลอกเป็นเส้น เพื่อสานเป็นหวดหนึ่งชั่วโมงเพื่อส่งขายให้แม่ค้าในตลาด

โดยหลังเลิกเรียนและในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ น้องนัทจะช่วยที่บ้านสานหวดอยู่เสมอ โดยในวันหนึ่งๆจะสานหวดได้ประมาณ ๑๐ อัน โดยหลังจากหักต้นทุนแล้วจะได้กำไรประมาณอันละ ๓ บาท

ทุกๆวัน น้องนัทจะเดินเท้าไป-กลับ โรงเรียนที่อยู่ห่างจากบ้านไปประมาณ ๑ กิโลเมตร โดยคุณครูบอกว่าน้องนัท เป็นเด็กขยัน ตั้งใจเรียน และสอบได้เกรด ๔ ในทุกวิชา นอกจากนี้ ยังเป็นเด็กที่มองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ

น้องนัทฝันอยากเป็นครูสอนคณิตศาสตร์ เพราะชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมักได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปสอบแข่งขันคณิตศาสตร์อยู่เสมอ เขาจึงได้สมัครขอรับทุนการศึกษาจากมูลนิธิ EDF ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ นี้เพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และสานต่อความฝันให้เป็นจริงต่อไป

http://www.edfthai.org/?page=Feature_Stories&id=280

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ ๒ ล่อจับครูพี่เลี้ยงเด็กค้ายาบ้า อ้างรายได้ไม่พอใช้

ครูสาวพี่เลี้ยงประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ อ้างรายได้ไม่พอใช้ เลยรับยาบ้ามาขายให้วัยรุ่นนอากำไร เล็กๆ น้อยๆ ตำรวจสืบรู้ล่อจับได้คาของกลาง

เมื่อคืนวานนี้ พ.ต.ท.ปวรชัย บุรกรรม รอง ผกก.สส.สภ.พิบูลมังสาหาร จ.อุบลราชธานี พร้อมด้วยพ.ต.ต.พีระศักดิ์ สุระมะณี สว.สส. และ พ.ต.ต.พลสันต์ คมขาว ผบ.ร้อย ตชด.๒๒๖ สนธิกำลังเจ้าหน้าที่ เข้าจับกุม น.ส.วาสนา สามทอง หรือครูวาส อายุ ๒๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๑ บ้านจันทย์ ม.๗ ต.วาริน อ.ศรีเมืองใหม่ จ. อุบลราชธานี ครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดขวัญมงคล บ้านจันทย์ อปต.วาริน ต.วาริน อ.ศรีเมืองใหม่พร้อมของกลางยาบ้าจำนวน ๖๑ เม็ด ใน ตลับหมึกฝรั่งยี่ห้อดับเบิลมินท์ สีดำ และเงินสดที่ใช้ ล่อซื้อจำนวนหนึ่ง

ทั้งนี้ สืบเนื่องจาก เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.พิบูลมังสาหาร ได้จับกุมกลุ่มวัยรุ่นผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ เมื่อนำมา สอบสวนขยายผล กลุ่มผู้เสพยาเสพติดที่ซื้อขายยาบ้ามาจาก ครูวาส ครูพี่เลี้ยงเด็กในวัดขวัญมงคล ซึ่งใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน เปิดบ้านพักขายยาบ้าให้กลุ่มผู้เสพ ทางตำรวจ สภ.พิบูลมังสาหาร จึงทำการล่อซื้อ โดยนัดส่งมอบยาบ้ากันหน้าบ้านเลขที่ ๑๓๑ ม.๗ ต.วาริน อ.ศรีเมืองใหม่ กระทั่งถึงเวลานัดหมาย ครูวาสได้เดินนำยาบ้ามาส่งให้ เจ้าหน้าที่จึงแสดงตัวเข้าจับกุม ได้พร้อมของกลาง

สอบสวนเบื้องต้น ครูวาส อ้างว่า รายได้จากการเป็นครูพี่เลี้ยง ไม่พอสำหรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงรับยาบ้า จากเพื่อนมาขายต่อทำกำไรเล็กๆ น้อยๆ ในราคาเม็ดละ ๑๕๐ บาท จนมาถูกจับดังกล่าว ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้แจ้งข้อหา ‘จำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ (ยาบ้า) และมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ไว้ในความครอบครองเพื่อ จำหน่ายโดยผิดกฎหมาย’ ก่อนนำตัวผู้ต้องหาพร้อมของกลางส่ง พง.ส.สภ.ศรีเมืองใหม่ เจ้าของพื้นที่ดำเนินคดีต่อไป.

<http://thairath.co.th/content/461724>

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ ๓ ชาวเนปาลยิ้มได้! ทีมแพทย์กองทัพไทยเยียวยา
ชาวเนปาลยิ้มได้! ทีมแพทย์กองทัพไทยเยียวยา : สําราย สมพงษ์รายงาน

หลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหว ๗.๘ ครั้งใหญ่ที่สุดในรอบ ๘๐ ปี ที่เขตภักตะปุร์ กลางกรุงกาฐมาณฑุ เมืองหลวงของเนปาล สร้างความเสียหายในวงกว้าง อาคารบ้านเรือนตลอดจนโบราณสถานในเมืองหลวงพังทลาย ส่งผลให้มีเสียชีวิตคาดว่าประมาณหมื่นคน

ทางกองทัพไทย โดยกรมแพทย์ทหารบก ได้จัดกำลังแพทย์ พยาบาล จำนวน ๑๖ นาย พร้อมเวชภัณฑ์ เข้าให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุแผ่นดินไหว ณ ศูนย์อพยพสนามกีฬาคูลีเขต เมืองกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล โดยมียอดผู้มาเข้ารับการรักษา จำนวน ๓๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นโรคหวัด และระบบทางเดินอาหาร ซึ่งประชาชนที่เข้ารับการรักษา รู้สึกดีใจและประทับใจมากที่มี แพทย์ทหารจากกองทัพไทย ที่มาให้บริการในวันนี้ ซึ่งภารกิจดังกล่าวกองทัพไทยจะยังคงเปิดให้บริการรักษาผู้ประสบภัยในพื้นที่อื่นๆ

ทั้งนี้จากการสังเกตผู้เข้ารับการรักษาต่างมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับทีมแพทย์ของไทย และได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนประเทศเนปาลเป็นอย่างมาก

พร้อมกันนี้ชุดค้นหาและกู้ภัยจากหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในประเทศเนปาล ดำเนินการสถาปนาที่ตั้งหน่วย พร้อมทั้งเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา ณ ศูนย์ค้นหาและกู้ภัยนานาชาติ เมืองกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล นำโดยมี พ.อ.ณัฐพล สุขกกสังค์ เป็นหัวหน้า พร้อมกำลังพลอีก ๑๖ นาย

โดยนายกรัฐมนตรีเนปาลพร้อมด้วยผู้บัญชาการทหารบกเนปาล ตรวจเยี่ยมหน่วยแพทย์กองทัพไทยที่ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหว ณ สนามกีฬาทหาร เมืองกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล โดยได้กล่าวขอบคุณรัฐบาลไทย กองทัพไทยและประชาชนชาวไทยที่ให้ความช่วยเหลือเนปาลในขณะนี้ พร้อมทั้งกล่าวถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย

ในโอกาสนี้กองทัพไทยยังลำเลียงสิ่งของประทานจากทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เพื่อนำไปให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยสิ่งของ ประกอบด้วย ข้าวสาร บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง และน้ำดื่ม ซึ่งทางสถานทูตไทย จะทำการส่งมอบให้กับรัฐบาลเนปาล เพื่อให้ส่งถึงผู้ประสบภัยโดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้พล.อ.อ.มณฑล สัจฉกร โฆษกกองทัพอากาศ เปิดเผยว่า ภารกิจดังกล่าวรัฐบาลไทยกระทรวงกลาโหมได้สั่งการให้กองทัพไทยจัดส่งชุดช่วยเหลือและชุดประเมินผล พร้อมสิ่งของ ในการช่วยเหลือ

บรรเทาทุกข์เดินทางไปยังประเทศเนปาลโดยเครื่องบินลำเลียงแบบที่ ๘ (C-๑๓๐H) ออกเดินทางจาก ท่าอากาศยานทหาร ๒ กองบิน ๖ เมื่อเวลา ๐๙.๔๐ น. วันที่ ๒๘ เมษายนที่ผ่านมา

<http://www.komchadluek.net/detail/20150430/205560.html>

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ ๔ ขึ้นชมลูกกตัญญู พาพ่ออัมพาตไปดูแลที่มหาวิทยาลัย

นักศึกษาหญิงยอดกตัญญู พาพ่อเป็นอัมพาตจากเหตุความไม่สงบในภาคใต้ ขึ้นรถจักรยานยนต์ พ่วงข้างไปเรียนหนังสือด้วยทุกวัน เพื่อจะได้ดูแลใกล้ชิด ด้านมหาวิทยาลัยหาดีใหญ่มอบทุนช่วยเหลือ

เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๗ รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางช่อง ๓ รายงานว่า ได้รับแจ้งจากอาจารย์ ชัยรัตน์ จุสปาโล คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และอาจารย์ที่ เหมือนต์ อาจารย์ที่ปรึกษา ว่ามีนักศึกษาหญิงชั้นปี ๑ เป็นเด็กกตัญญู พาบิดาที่ป่วยเป็นอัมพาตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ นั่งรถจักรยานยนต์ พ่วงข้างไปเรียนหนังสือ เพื่อจะได้ดูแลพ่ออย่างใกล้ชิด

ต่อมาผู้สื่อข่าวได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ พบ นางสาวสุนิดา อาลีนี้ะ อายุ ๑๙ ปี นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เด็กสาวยอดกตัญญูคนดังกล่าว โดยทราบว่านางสาวสุนิดาต้องดูแลพ่อที่เป็นอัมพาตเพียงลำพัง เพราะมารดาเสียชีวิตไปตั้งแต่ที่เธอยังอายุได้เพียง ๔ ขวบ ส่วนพี่น้องคนอื่นก็แยกย้ายกันไปมีครอบครัว มีแะเวียนมาเยี่ยมบ้างเป็นครั้งคราว

ทั้งนี้ นางสาวสุนิดาได้เข้าบ้านอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ ทุกครั้งที่มาเรียนหนังสือต้องพาพ่อขึ้นรถจักรยานยนต์พ่วงข้างมาที่มหาวิทยาลัยด้วย เมื่อเรียนไปสัก ๒ ชั่วโมงก็จะขออนุญาตอาจารย์ลงมาดูแลพ่อ เมื่อพักกลางวันก็จะหาข้าวหาน้ำให้พ่อทาน ทำเช่นนี้เป็นประจำ จนคนที่พบเห็นต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าเป็นเด็กกตัญญูมาก

ด้านนางสาวสุนิดา เล่าว่า ตอนนี้เธอต้องกู้เงินมาเรียน แต่ทราบมาว่าทางมหาวิทยาลัยจะให้เงินจำนวนหนึ่งไว้เป็นทุนการศึกษา ซึ่งเธอก็หวังจะเรียนให้จบ เพื่อจะได้ทำงาน หาเงินมาดูแลพ่อ

ขณะที่อาจารย์ชัยรัตน์ จุสปาโล คณบดีคณะบริหารธุรกิจ กล่าวว่า นางสาวสุนิดาเป็นเด็กที่ดีมาก ไม่ทอดทิ้งผู้ปกครองที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ นำผู้ปกครองมาดูแลในช่วงที่เรียนหนังสือด้วย ซึ่งขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยจะช่วยประสานงานกับกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ให้ช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาให้ ส่วนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทางมหาวิทยาลัยก็จะจัดสรรทุนให้ เพื่อเติมเต็มให้ครบถ้วนจนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ทางมหาวิทยาลัยไม่ถือว่าเป็นภาระอะไร แต่คิดว่าเป็นเรื่องที่ดีงามที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยหาดใหญ่เสียด้วยซ้ำ

<http://hilight.kapook.com/view/108821>

- จากกรณีศึกษาตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตเรื่องใด และเกี่ยวข้องกับใครมากที่สุดและควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- จากกรณีศึกษาการกระทำสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตให้ข้อคิดอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

- ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับของการปฏิบัติอย่างไรต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ให้นักเรียนยกตัวอย่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนได้ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

พุทธศาสนสุภาษิต เป็นภาษิตหรือถ้อยคำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ เป็นคติธรรมที่มีความหมายลึกซึ้งสามารถนำไปเป็นข้อเตือนใจเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

กมมนา วตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

สัตว์โลก คือ ผู้ที่เกิดมาในโลก หรือในภพภูมิต่างๆ

กรรม คือ การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา และลงมือปฏิบัติ อาจจะเป็นทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่เรียกว่า กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ตามลำดับ

ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จอุบัติขึ้นในโลก มนุษย์มีความเชื่อถือกันว่า วิถีชีวิตของคนเราจะเป็นไปอย่างไรนั้นเทพเจ้าเท่านั้นจะเป็นผู้บันดาล แต่เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้น พระองค์ทรงค้นพบว่า ชีวิตของคนจะเป็นอย่างไรนั้น คือ ดี เลว ประณีต ยากจน ร่ำรวย หรืออับเฉา ทั้งหมดขึ้นอยู่กับผลของกรรมที่ตนเองกระทำไว้คนอื่นจะทำความดี ความชั่ว และรับผลของกรรมดีกรรมชั่วแทนกันไม่ได้ทางพระพุทธศาสนาถือว่ากรรมเป็นผู้ตกแต่งว่าจะให้ใครเป็นอย่างใด คือจะให้ดีหรือเลว มิใช่พระเจ้าหรือเทพเจ้าเป็นผู้แต่ง ที่ว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมนั้น หมายความว่า คนเราจะเป็นอย่างไร แรงกรรมเท่าสนั้นเป็นผู้พาไป มิใช่ใครคอยดลบันดาลให้ฉะนั้น พุทธศาสนิกชนควรประกอบกรรมดี คือ กุศลกรรม หลีกเลียงกรรมไม่ดี คือ อकुศลกรรม การประพฤติปฏิบัติดี ย่อมส่งผลให้ผู้ประพฤติปฏิบัติได้รับผลแห่งกรรมดีนั้น ดังพุทธศาสนสุภาษิตว่า กมมนา วตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม

กถยาณการี กถยาณิ ปาปการี จ ปาปกัมทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

เป็นการกล่าวถึง “กฎแห่งกรรม” ผลของการกระทำว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตนเช่นใดย่อมได้ผลเช่นนั้น คือ ถ้าประพฤติปฏิบัติดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติชั่ว ย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน เช่นเดียวกับพุทธศาสนสุภาษิตแรกที่ว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เช่น ผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ย่อมได้รับความรู้และประสบผลสำเร็จในการเรียน ต่างจากผู้ที่มีความเกียจคร้าน ไม่ตั้งใจศึกษา ย่อมจะทำให้เป็นผู้ที่มีสติปัญญาน้อย ผลการเรียนตกต่ำ เป็นต้น ดังนั้นเราจึงควรประกอบกรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว เพราะกระทำเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น

สุโข ปุณฺณสุส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้

บุญ หมายถึง เครื่องชำระจิตใจ ความดี กุศล ความสุข ความประพฤติชอบทางกาย วาจา และใจ เป็นกุศลกรรม การสั่งสมบุญ จึงเป็นการทำให้ใจเกิดความสุข ทำใจให้เป็นกุศล สิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งการสั่งสมบุญหรือการทำบุญ มี ๓ ทาง หรือที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่

๑. การสั่งสมบุญด้วยการบริจาคทาน เรียกว่า ทานมัย
๒. การสั่งสมบุญด้วยการรักษาศีลและประพฤติดี เรียกว่า ศีลมัย
๓. การสั่งสมบุญด้วยการเจริญภาวนา เรียกว่า ภาวนามัย

การสั่งสมบุญแม้เพียงทีละเล็กทีละน้อย ย่อมนำความสุขความเจริญมาสู่ผู้ประพฤติปฏิบัติ ประดุจน้ำฝนที่ตกลงมาทีละหยาดๆ ตกนานๆ เข้า ก็ย่อมเต็มภาชนะ บุญกุศลแห่งการทำความดีก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่หมั่นทำความดีสร้างกุศลทีละเล็กทีละน้อย บุญกุศลก็เพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับ และนำความสุข ความอัมเอบใจมาให้แก่ผู้ปฏิบัติ

ปุษโก ลภเต ปุชั วนทโก ปฎิวนทนั

ผู้บูชาเขา ย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขา ย่อมได้รับการไหว้ตอบ

บูชา หมายถึง การให้ด้วยความนับถือ การแสดงความเคารพเทิดทูน มี ๒ ลักษณะ ได้แก่ อามิสบูชา คือ การบูชาด้วยสิ่งของ และปฏิบัติบูชา คือ การบูชาด้วยการประพฤติปฏิบัติตามคำสอนหรือสิ่งดีงาม

ไหว้ หมายถึง การทำความเคารพโดยการยกมือขึ้นประนม

การบูชาและการไหว้ เป็นการแสดงถึงความเคารพ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความมีสัมมาคารวะที่เรามีต่อผู้อื่น พุทธศาสนสุภาษิตบทนี้เป็นหลักแห่ง “เหตุ” และ “ผล” ทำเช่นใดย่อมได้ผลเช่นนั้น ผู้ที่ทำความเคารพ และกราบไหว้บูชาผู้อื่น ย่อมได้รับการแสดงความเคารพและกราบไหว้บูชาตอบเช่นเดียวกัน เมื่อต้องการสิ่งใด ต้องรู้จักกระทำสิ่งนั้นให้แก่ผู้อื่นก่อน เช่น ต้องการเป็นรักของผู้อื่น ต้องรู้จักมอบความรักให้เขาก่อน ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องรู้จักยกย่องให้เกียรติเขาก่อน

แบบฝึกหัด เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

ตอนที่ ๑ คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. พุทธศาสนสุภาษิต “สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม” และ “ทำดีได้ ทำชั่วได้ชั่ว” มีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร .....

.....

๒. กรรมในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง .....

.....

.....

๓. มนุษย์สามารถกระทำความผิดที่ทาง อะไรบ้าง .....

.....

.....

๔. การทำบุญมีความสำคัญต่อชีวิต คือ .....

.....

.....

๕. การบูชาคนที่ควรบูชา หมายถึง .....

.....

.....

๖. การไหว้ผู้อื่น นอกจากจะได้รับการไหว้ตอบแล้วยังก่อให้เกิดผลดี คือ .....

.....

.....

๗. การทำบุญมี 3 ประเภท คือ .....

.....

.....

๘. การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ในทางพระพุทธศาสนามีชื่อเรียกว่า .....

.....

๙. คนเราจะเป็นอย่างไร ดีหรือเลว ยากจนหรือร่ำรวย กรรมเท่านั้นเป็นตัวกำหนด ตรงกับพุทธศาสนสุภาษิต

.....

.....

๑๐. ลูกๆ ต้องเคารพนับถือบูชาพ่อแม่ของตนในฐานะผู้ให้กำเนิดและอุปการะเลี้ยงดูตนมา พ่อแม่จึงจะปลาย ปลื้มมองเห็นความเป็นลูกที่น่ารัก จึงจะยกมรดกมอบทรัพย์สินเป็นที่ไว้วางใจ ตรงกับพุทธศาสนสุภาษิต

.....

.....

ตอนที่ ๒ คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีตัวอย่างต่อไปนี้ตรงให้สัมพันธ์กับพุทธศาสนสุภาษิตที่กำหนดให้
กมมฺนา วตตตี โลโก , กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ , สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย , ปุชโก ลภเต ปุชํ
วนทโก ปฏฺวิวนทนํ (๑๐ คะแนน)

กรณีตัวอย่างที่ ๑ ทุกปีจำปีจะต้องไปเยี่ยมคุณครูสมหมาย เธอรำลึกเสมอว่าที่มิวันนี้ได้เพราะการอบรมสั่งสอน การเอาใจใส่ของครูที่ให้ความรู้ แนะนำชี้แนะการดำเนินชีวิต .....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๒ สุมาลีเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรศึกษาหาความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ เอาใจใส่ต่อการเรียน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ใครเห็นใครได้ยินก็ยกย่องชื่นชมว่าเป็น นักเรียนดี .....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๓ ถึงวันเข้าพรรษาและวันสงกรานต์สมชายจะพาครอบครัวไปทำบุญด้วยการปล่อยนกปล่อยปลาเป็นการปล่อยชีวิตของสรรพสัตว์ .....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๔ นายเลากอได้ซุดหลุมดักจับสัตว์ป่าหายาก เพื่อไปขายที่ตลาดมืดค้าของป่า แต่นายเลากอเผลอเดินไปเหยียบกับดักจึงตกลงไปเสียชีวิต .....

.....

.....

กรณีตัวอย่างที่ ๕ นายประจักษ์ร่วมกับเพื่อนๆ ในชมรมพุทธศาสตร์ไปแจกสิ่งของและขนมให้กับเด็กๆ ในสถานสงเคราะห์อยู่เสมอ ทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์มีความผูกพันกับนายประจักษ์และเพื่อนๆ .....

.....

.....

แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมที่ประเมิน .....
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ..... / ..... วิชา ..... รหัสวิชา .....
 ชื่อผู้ประเมิน .....
 วันที่ทำกิจกรรม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... คาบเรียนที่ .....

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

๓ = ตรงกับการกระทำมากที่สุด ๒ = ตรงกับการกระทำปานกลาง ๑ = ตรงกับการกระทำน้อย

ชื่อ - สกุล	ความกระตือรือร้น ในการเรียน			ความสนใจใน การเรียน			ปฏิกิริยาโต้ตอบ กับครูผู้สอน			รวม คะแนน
	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การประเมินการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	๓	๒	๑
๑. ความกระตือรือร้นในการเรียน	มีความพร้อม ตั้งตัว กระชับกระเฉงในการเรียนรู้ตลอดเวลาโดยครูไม่ต้องกระตุ้น	มีความพร้อม ตั้งตัว กระชับกระเฉงในการเรียนรู้บางเวลาครูต้องกระตุ้นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความพร้อม ไม่ตั้งตัวและไม่กระชับกระเฉงในการเรียนรู้ตลอดเวลาโดยครูต้องกระตุ้นเป็นประจำ
๒. ความสนใจในการเรียน	มีความตั้งใจเรียนและตั้งใจปฏิบัติไม่หยอกล้อ พูดคุยเสียงดังในเวลาเรียน	มีความตั้งใจเรียนและตั้งใจปฏิบัติเป็นบางครั้งมีการหยอกล้อ พูดคุยเสียงดังเป็นบางครั้ง	มีการหยอกล้อ พูดคุยเสียงดังรบกวนเพื่อนและครูผู้สอน
๓. ปฏิบัติการโต้ตอบกับครูผู้สอน	ผู้เรียนโต้ตอบกับครูผู้สอนอยู่เป็นประจำในการถาม-ตอบ คำถาม	ผู้เรียนโต้ตอบกับครูผู้สอนอยู่เป็นบางครั้งในการถาม-ตอบ คำถาม	นานๆ ครั้งผู้เรียนจะโต้ตอบกับครูผู้สอนบ้างในการถาม-ตอบ คำถาม

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7 - 9	3 หมายถึง ดี
4 - 6	2 หมายถึง พอใช้
1 - 3	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม

กิจกรรมที่ประเมิน .....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ..... / ..... วิชา ..... รหัสวิชา .....

วันที่ทำกิจกรรม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... คาบเรียนที่ .....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

๑.	เลขที่ .....
๒.	เลขที่ .....
๓.	เลขที่ .....
๔.	เลขที่ .....
๕.	เลขที่ .....
๖.	เลขที่ .....
๗.	เลขที่ .....
๘.	เลขที่ .....
๙.	เลขที่ .....
๑๐.	เลขที่ .....

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

เกณฑ์การประเมิน ๔ = ดีมาก ๓ = ดี ๒ = พอใช้ ๑ = ปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	๔	๓	๒	๑
๑	การวางแผนการทำงาน				
๒	การปรึกษาและร่วมมือกันทำงาน				
๓	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่				
๔	ผลงานเสร็จตามกำหนดเวลา				
๕	การนำเสนอผลงาน				

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)
..... / ..... / .....

เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานกลุ่ม

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	๔	๓	๒	๑
๑. การวางแผน การทำงาน	มีการวางแผนในการ ทำงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มกิจกรรม	มีการวางแผนการ ทำงานทุกขั้นตอน ขณะทำกิจกรรม	มีการวางแผนใน การทำงานบาง ขั้นตอน	ไม่มีการวางแผน ในการทำงานทุก ขั้นตอน
๒. การปรึกษา และร่วมมือกัน ทำงาน	มีการปรึกษาพูดคุย แลกเปลี่ยนซักถาม ข้อสงสัยในการ ทำงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มกิจกรรม	มีการปรึกษา พูดคุยแลกเปลี่ยน ซักถามข้อสงสัย ขณะทำกิจกรรม	มีการปรึกษา พูดคุยกันบ้าง เล็กน้อย	ไม่มีการปรึกษา พูดคุยแลกเปลี่ยน ซักถามข้อสงสัย เลย
๓. ความ รับผิดชอบต่อ หน้าที่	ปฏิบัติงานทุกอย่าง ตามที่ได้รับ มอบหมายอย่างเต็ม ศักยภาพ	ปฏิบัติงานทุก อย่างตามที่ได้รับ มอบหมาย	ปฏิบัติงานตามที่ ได้รับมอบหมาย ได้เป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ครบทุก อย่าง	ไม่ปฏิบัติงานทุก อย่างตามที่ได้รับ มอบหมายอย่าง เต็มศักยภาพ
๔. ผลงานเสร็จ ตามกำหนดเวลา	สามารถปฏิบัติงานได้ ตรงตามระยะเวลาที่ กำหนดผลงาน ออกมามีคุณภาพ	ปฏิบัติงานตาม ระยะเวลาที่ กำหนดแต่ เสียเวลาเล็กน้อย ผลงานออกมามี คุณภาพ	ปฏิบัติงานตาม ระยะเวลาที่ กำหนดแต่ เสียเวลาเล็กน้อย ผลงานออกมาไม่ มีคุณภาพ	ไม่ปฏิบัติงานตาม ระยะเวลาที่ กำหนดผลงาน ออกมาไม่มี คุณภาพ
๖. การนำเสนอ ผลงาน	มีผลการทำงาน เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ร่วมเสร็จทันเวลา	มีผลการทำงาน เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนเสร็จ ทันเวลา	มีผลการทำงาน เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนเสร็จ ทันเวลาบางครั้ง	มีผลการทำงาน เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนเสร็จไม่ ทันเวลา

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป	๔ หมายถึง ดีมาก
ร้อยละ ๗๐ - ๗๙	๓ หมายถึง ดี
ร้อยละ ๖๐ - ๖๙	๒ หมายถึง พอใช้
ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐	๑ หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินใบงาน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑) การตอบคำถามตรงประเด็น	ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตรงประเด็นพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้	ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตรงประเด็นแต่ขาดการยกตัวอย่างประกอบ	ตอบคำถามไม่ตรงประเด็น
๒) เนื้อหาสาระถูกต้อง	เนื้อหาสาระถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	เนื้อหาสาระไม่ถูกต้อง
๓) ทำงานเรียบร้อยงานสำเร็จตรงเวลา	ทำงานได้เรียบร้อยและงานสำเร็จตรงเวลา	ทำงานเรียบร้อยไม่ตรงเวลา	ทำงานไม่เรียบร้อยและไม่ตรงเวลา

เกณฑ์การประเมินแผนผังมโนทัศน์

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	๓ (ดี)	๒ (พอใช้)	๑ (ปรับปรุง)
๑) เนื้อหา	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาถูกต้อง - เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาตรงตามหัวข้อเรื่อง - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาเป็นไปตามที่กำหนด - รายละเอียดครอบคลุม - เนื้อหาสอดคล้อง
๒) รูปแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบถูกต้องตามที่กำหนด - รูปแบบแปลกใหม่ - รูปภาพมีสีสันสวยงาม - รูปภาพสัมพันธ์กับเนื้อหา 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบแปลกใหม่ - รูปภาพมีสีสันสวยงาม - รูปภาพสัมพันธ์กับเนื้อหา 	<ul style="list-style-type: none"> - รูปภาพมีสีสันสวยงาม - รูปภาพสัมพันธ์กับเนื้อหา